

איזה רחיה מביא עתה מהדרש ממה שלא היינו יודעים מפשטות כוונת הפסוק, ואפשר לומר דקאי לעיל מגי' דאמר ויהי שם לגוי שהיו ישראל מצויינים שם שלא שינו שםם ולשונם, ומלבושיהם, אבל אחתי חין זה כ"כ שבח שאם היו עניים ומרודים ובלא"ה המה מרוחקים ומבוזים בעיני אלה"ע מחמת עניים, עבור מה יעלה על דעתם לשנות שםם ולשונם, הלא אם עבור עניו מלבושו, המה בלוי הסחבות, ומגעליו קרועים, ובטבע שלו זולפין הגשמים לחוכו, מה יועיל לו להחליף שם חברה שטו בשם (אדאלף), מש"ה מביא רחיה עלום, כמה שנאמר ויעלמו במאד מאד, וכמו שפרש (מהר"מ אלשיך) מאד ממון, שנחששו וגם נתרבו ברוב עם, מעתה שהיו עשירים (י) אפ"ה היו מצויינים שלא לשנות שם ולשון, ומלבוש (י) ורק היו נוהגים להיותם נקראים בשם יאהדות, וכל דיבורם רק בלשון עברי, זהו שבהם.

ובזה שידע סע"ה ששם ולשון ומלבוש יאהדות היא חומה של שמירות חרי"ג מש"ה עורח ומשתדל באיזה מדינות לסבב שיסיתו אלה"ע לישראל לעשות פרטות בחומת זאת, אפשר לפרש כוונת (פסוק ה' תהלים סימן פ"ג) לכו ונכחידם מגוי, מגוי דייקא להסיחם שיחאחדו עמנו בשם ובלשון ובמלבוש ועי"כ יסובב באחרית הימים שלא יזכר שם ישראל עוד חלילה שירדו אחת מעט מעט משמירות התורה עד שיפרקו מעליהם עולה של קיום התורה בכללה.

ומבאן חוכמה גדולה ליש מחכמים בעיניהם (הנס שאחז"ל אם ראשונים בתלמידי חנו כבני אדם, ואם ראשונים כבני אדם אלו כחמורים) שפורצים בדרך של חכמי הש"ס שנזרו בכלל י"ח דבר על שינוי לשון ונעשה להם כהיתר לדרוש בלשון לאומים

(* ודרך יש בני אדם אם שעתם מללחת וכסף וזהב ירבה להם מיד מתגאים ככתוב ורם לבבך, וע"י גאווה מסתעף שינוי לשון, שבושה הוא לכם מלדבר בלשון עברית. ובוה אפשר לישב שני מחז"ל הגראים כסותרים זה את זה, על פסוק אחס כמעט, אחז"ל בזכות שנמעטים עלמם חשק ד' בכס לבואלס, ובמדרש אמרו, בזכות שלא שינוי לשונם נבאלו עיין (קידושין דף ע"א) האומר אחרונא תלמא ברמות רוחא פירש"י מתוך ששליש רוחו נסה הוא משה דדיבורו, דמעשה שניהם לדבר נחכונו, מתוך שלא היו גסי רוח זאת גרם להם שלא שינוי את לשונם ולא היו בושים מלדבר גשון עברית ולהיות נקראים בשם יאהדות.

° °) מבאן חוכמה לכמה מקומות שנהגו הנשים מנהג צורית לישא על ראשם בשוק תכשיט הנקרא (פרוק, או שייטעל) שכולה נעשה משער, ואין ניכר עי"כ בין פניי' או נשואה, לא לבד שהוא חסור מעיקר הדין משום מראית עין (עיין חלי' רבה סימן ל"א, חות ד' בשם עולת תמיד) שכובע הנעשה משער חסור לאיש לילך בו בשוק או לברך ברכה משום מראית עין, מכש"כ כאן שאיסור פריעות ראש בשוק הוא איסור תורה לנשים, מכ"שכ שיש לאסור משום מראית עין, וגם נלענ"ד שיש לדון בדבר זה שהוא גם איסור תורה, (עיין (פירש"י דברים סימן כ"ב פסוק ה') שחיי' דומה לאיש כדי שתלך בין האנשים, וכן לא ילבש גבר לילך לישב בין הנשים, הא' נמי י"ל ע"י שהלכת (בפרוק) חלך ליכב בין הפטויות הבחולות, וכמה פריעות יכול לכסחעף מדבר זה.